

Exotische korfmosse

natuurdagboek 12 mei 2014

Als kind verzamelde ik schelpen. Toen ik een jaar of twintig geleden eens zwom in het Veluwemeer, vond ik kleine schelpen die ik niet kende. Zeeschelpen hadden mijn voorkeur, en dit waren zoetwaterschelpen, maar het waren zoetwaterschelpen met de stevigheid van zeeschelpen. Thuis begon ik te zoeken en te bladeren en zo ontdekte ik dat het korfmosse waren. Geen korfslakken, dat zijn piepkleine slakjes met huisjes in de vorm van bijenkorfjes, wier aanwezigheid destijds de aanleg van de A73 wist te vertragen.

Nee dit waren korfmosse, geen familie van de mosse trouwens, maar wel tweekleppigen, geen slakkenhuizen. Ze zijn er nog niet zolang, in Nederland althans. Nu wel, nu zijn ze algemeen. Er zijn toegeknepen korfmosse en Aziatische korfmosse. Aziatische zijn exoten, maar de toegeknepen

korfmosse zijn dat net zo goed. Meegevoerd in ballastwater liften ze onbedoeld mee via het Rijn-Donau-kanaal met schepen uit Oost-Europa. Menig natuurliefhebber krijgt een rood waas voor ogen van exotische dieren of planten, maar hoewel ze soms inheemse soorten verdringen en andere problemen veroorzaken, zijn ze soms ook een aanwinst. Meestal vinden exotische nieuwkomers wel hun plek in de natuur en komen er vanzelf natuurlijke vijanden.

Ik pleit dus niet voor een Oost-Europa-meldpunt inzake korfmosse, maar voor een nieuwkomer zijn er wel opvallend veel van. Laatst zag ik langs een van de grote rivieren een schelpenpaadje van plaatselijk opgeviste schelpen. Louter korfmosse. Beide soorten. De toegeknepen korfmosse ziet er iets toegeknepen uit dan de Aziatische. Bovendien heeft hij een paarse gloed aan de binnenkant.

KOOS DIJKSTERHUIS

Korfmosse FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

Het dak op tijdens de open dagen voor zonne-energie

Zonne-energie is booming. Het aantal zonnepanelen is in 2013 verdubbeld ten opzichte van 2012. Zeker 160.000 daken in Nederland liggen vol. Voor wie ook interesse heeft zijn er deze week de 'Solar Days'. Particulieren nemen bezoekers mee het dak op en delen hun ervaringen. Bedrijven geven demonstraties.

Vorig jaar was er voor 665 megawatt aan vermogen. In 2012 was dit nog 365 megawatt, zo blijkt uit cijfers van de Nederlandse netbeheerders. De toename is niet zo gek, aangezien het sinds enkele jaren goedkoper is voor particulieren om energie op te wekken met eigen zonnepanelen, dan om stroom van het net te kopen.

Er is een golf aan initiatieven waarbij consumenten samen zonnepanelen kunnen aanschaffen. En er is steeds meer onafhankelijke informatie op maat beschikbaar over de zonne-energiepotentie van daken zoals de zonatlas.nl, zonnekaart.com en de zonnepanelencalculator.nl.

De komende week doet de Universiteit Utrecht onderzoek naar de opbrengst van zonnepanelen. Op de site van Solar Days kunnen mensen doorgeven hoeveel hun panelen op-

wekken. Door die gegevens te vergelijken met de zonne-instraling van dezelfde week, kunnen de onderzoekers zien of een systeem optimaal functioneert. Ze kunnen ook foutjes ontdekken, zoals verkeerde installatie, of een schoorsteen die te veel schaduw geeft.

Aan de promotieweek Solar Days doet ook een grote groep bedrijven en adviseurs mee, zoals de brancheorganisatie Holland Solar, Vereniging Eigen Huis, het Netwerk Duurzame Dorpen en Hieropgewekt. Deze week wordt bekendgemaakt welke plaatsen de titel 'Solar City 2014' en 'Zonnedorp van het jaar 2014' mogen dragen.

Afgezien van particuliere huizen zijn er ook scholen en kerken te bezichtigen. Zo heeft de Petrus Canisiuskerk in Nijmegen 110 panelen op het dak gezet. Vrijwilligers van de parochie deden zelf de montage. De kerk opent haar deuren op donderdag 15 mei. Ook gemeenten doen mee, zo heeft Lochem zaterdag 17 mei een zonnepanelenroute.

REDACTIE GROEN

Op solardays.nl staan alle adressen, data en tijden van de evenementen.

Bonte vliegenvanger met zendertje. FOTO ROB BUITER

Ecologen halen interessante informatie uit minuscule chips. Zo lijkt de bonte vliegenvanger zich aan te passen aan het opschuivende voorjaar.

TEKST Rob Buiters

Hun chip onthult alles

Koolmezen kunnen tijdens een milde winter al een beetje anticiperen op een vroeg voorjaar, en dus eerder beginnen met eieren leggen. Bonte vliegenvangers, die de winter in Afrika doorbrengen, hebben geen idee wat hier, 5000 kilometer verderop gebeurt. Die kunnen zich alleen aanpassen aan de trends op de lange termijn. En dat doen ze dus ook, ontdekte Christiaan Both, hoogleraar dierecologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen.

Bonte vliegenvangers zijn vogeltjes ter grootte van een mees. Ze leven in voorjaar en zomer vooral in het oosten van Nederland en overwinteren in Afrika. Net als een mees broeden ze graag in nestkasten. "Dat maakt ze bijzonder geschikt voor het onderzoeken van de ecologie van trekvogels", zegt Both.

Letterlijk vele duizenden van deze vogeltjes had hij de afgelopen jaren al in zijn hand om ze van een klein aluminium ringetje te voorzien. En vele duizenden van 'zijn' vogels zag hij in de jaren daarop ook weer terug bij de nestkasten in Drenthe en op de Veluwe waar hij ze ooit ringde. Maar al die terugmeldingen vallen in het niet bij de informatie die hij sinds kort uit één klein chipje kan halen.

"Al die duizenden geringde vogels hebben ons de afgelopen vijftig jaar enorm veel geleerd over bijvoorbeeld de jaarlijkse overleving van de bonte vliegenvangers. Maar vreemd genoeg hebben we nooit een ringmelding ontvangen uit de overwinteringsgebieden in Afrika. Echt

niet één! Pas nu we sinds vorig jaar deze kleine loggertjes van een halve gram op de vogels hangen, weten we in één klap een hoop over de timing van de trek en de overwinteringsplaatsen in met name de Sahel."

In de nestkast

Deze ochtend is Both op pad in het Dwingelderveld om hopelijk weer een paar loggertjes te verzamelen. Hij heeft bij verschillende nestkasten al bonte vliegenvangers met een gekleurd ringetje om de poot gezien, ten teken dat ze ook een loggertje op hun rug moeten hebben. Met een ingenieus éénrichtingsklapdeurtje prepareert hij een nestkast waar een vliegenvanger om het hardst om een

'Pas sinds we vorig jaar deze loggertjes aan de vogels hangen, weten we in één klap veel over de timing van de trek'